

Žaloba o zaplacení odměny za práci přes čas byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v ý š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Dovolatel namítá, že věc nebyla po právní stránce posouzena správně proto, že jednání žalované firmy, vyžadování práce přes čas bez úředního povolení a ujednání, že má tato práce býti odměňována paušálně, jest nicotné, ježto se přičítá donucovacím předpisům zákona ze dne 19. prosince 1918 čís. 91 sb. z. a n. Ale, i když se vychází z právního hlediska dovolatelem hájeného, že úmluvy odporující zákazu § 1 (1) zákona čís. 91/1918 jsou nicotné, nezíská se tím nic pro důvodnost žalobcova nároku na zaplacení hodin přes čas. Přihlíží-li se zároveň ke skutečnosti, že v souzeném případě byl úhrnkový měsíční plat mlčky ujednan za celou dobu pracovní, tedy i za nedovolené hodiny přes čas, nutno dospěti k závěru, že nicotností byla zasažena nejen úmluva o nedovolených pracích přes čas a o odměně za ně, nýbrž celá služební smlouva (§§ 878, 879 obč. zák.), z čehož plyne pro obě strany právní důsledek, že by bylo nutno uvést vše do předešlého stavu, jak bylo zevrubněji vyloženo v rozhodnutích čís. 8717 a 8818 sb. n. s. V souzeném případě není možné, by vše bylo uvedeno do předešlého stavu, neboť obě strany smlouvu již splnily a práce vykonané žalobcem pro žalovanou nelze vrátiti. Záleží tedy jen na tom, dostalo-li se žalobci za tyto práce náležité úplaty a nebyl-li žalobce v té příčině žalovanou nespravedlivě zkrácen. Takové zkrácení tu však není, protože podle zjištění nižších soudů obdržel žalobce za veškeré své práce náležitou odměnu, jež mu byla podle rozsahu práce zvyšována, a s níž byl po celou dobu služebního poměru spokojen. Není tedy podkladu pro mínění, že žalovaná firma byla na úkor žalobcův bezdůvodně obohacena, a žalobci nelze přiznati proti ní nárok na odškodnění. Tím jest dolíčeno, že by se nedospělo k příznivějšímu výsledku pro žalobce ani tehdy, když se vychází z právního názoru, že služební smlouva mezi stranami byla nicotná.

Čís. 9818.

Šekový zákon ze dne 3. dubna 1906, čís. 84 ř. zák.

I když se výstavce šeku dopustil zavinění, jímž usnadnil jeho padělání, není vyloučeno i trasátovo ručení za škodu z výplaty šeku falešného neb padělaného, lze-li mu přičísti zavinění při zkoumání pravosti a nezávadnosti šeku, zejména co do správnosti podpisu vydatelova. Platí tu § 1304 obč. zák.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1930, Rv I 1322/29).

Žalobce Rudolf Š. zapomenul šekovou knížku, již svémocně vyplnil Ferdinand K., načež mu poštovní erár vyplatil 1.000 Kč. Žalobou, o niž

tu jde, domáhal se žalobce na poštovním eráru náhrady 750 Kč, uznává, že sám má částečně vinu na výplatě šeku neoprávněné osobě, kteroužto vinu ocenil na jednu čtvrtinu. Procesní soud první stoličky žalobu zamítl. Důvody: Zákonem ze dne 11. března 1919, čís. 140 Sb. z. a n., zejména čl. 1, odst. 4, nebylo stanoveno ručení za ztrátu peněz, pokud se týče za poškození účastníka šekového účtu, takže slovům »ručí za peníze svěřené« jest rozuměti ručení podle obecných pravidel o náhradě škody. Proto by žalovaná strana byla povinna k náhradě škody jen tehdy, kdyby bylo na její straně protiprávní zaviněné jednání. To však nebylo dokázáno. Zejména žalující strana neprokázala, že šeky byly zkoumány co do podpisu ledabyle, naopak soud zjistil, že podpisy na nich jsou skoro shodné s podpisem žalobcovým. Dále žalovaná strana neporušila předpis, ukládající jí, by odmítla honorovati šeky, které nejdou pořadově za sebou; předpis § 25 čís. 6 šekových pravidel stanoví jen, že žalobce má šeky upotřebovati podle poř. čís. nic více. Posléze nebylo žalované straně ani dokázáno, že by šek č. 10 vyplatila, ač jí byl již znám žalobcův dopis ze dne 15. října 1926. Důkaz výsledkem žalující strany o tom soud neprováděl, ježto žalobce, který ten den byl mimo Prahu, nemůže o tom nic věděti. Žalobce tedy nedokázal protiprávní zaviněné jednání na straně žalované a proto již z toho důvodu stihá škoda jen jeho, to tím více, že podle pozitivního předpisu pravidel šekového řízení § 16 odst. 5 (kterýžto předpis jest obsahem obdobný ustanovení § 20 šek. zák., »že vydatel šeku nese škodu, pokud ho stihá vina ve příčině falšování nebo padělání«), postihuje vlastníka účtu každá škoda ze ztráty nebo z jakéhokoliv zneužití šeků, jež mu nebyly řádně dodány. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. Důvody: Jde jen o právní posouzení věci, při čemž padá na váhu výklad § 20 odst. 4 zák. o šeku a čl. 1 zákona ze dne 11. března 1919, čís. 140 sb. z. a n. V tom směru jest rozeznávati, zda lze některé ze stran přičísti vinu čili nic. Každá z obou stran, vydavatel i trassát, práva jest v první řadě ze svého zavinění. Umožnil-li majitel konta, vydavatel šeku, neopatrným uschováním šekového sešitu neb lehkomyšlným vydáním šeku zfalšování nebo padělání, spadá nebezpečí na něho. A rovněž i, vyplatil-li adresát šek, ačkoli by byl při řádné kupecké opatrnosti a pozornosti musil poznati, že jest zfalšován neb padělán, musí nésti škodu z toho povstalou, t. j. musí ze svého vyplatiti šek falešný, nebo, je-li jeho obsah zfalšován, musí sám nahraditi, oč byla suma šekovní takto falešně zvýšena. Jen, nelze-li vinu vydateli přičísti, jest vyplacení takového šeku pokládati za náhodu, která se sběhla ve jmění trasátově a musí tedy podle ustanovení § 1311 obč. zák. trasát škodu tu sám ze svého nésti. V tomto směru zákon vydal ještě další ustanovení, že úmluva, odporující zákoným těmto zásadám, nemá účinku, by ustanovení zákona o tom, kdo nese škodu z falešných nebo padělaných šeků, nemohla stanovami ústavu neb jinými úmluvami býti obcházena. Při tom ovšem jest přihlédnouti i k tomu, zdali se snad nesbíhá vina obou stran, neboť v takovém případě jest zajisté rozluštiti otázku náhrady škody, byť i nebylo v zákoně o tom výslovného ustanovení, podle nařízení § 1304 obč. zák. tak, že

škodu jest rozdělití podle poměru zavinění. Z těchto úvah plyne tudíž, že není zákonem vyloučeno ručení trasáta za škodu ani tehdy, když bylo na straně vydatele zavinění, je-li zavinění to i na straně trasátově. A tu i v teorii i v praxi jest ustálen názor, že trasát musí vydatelův podpis dobře znáti a pilně, pozorně a opětně jej na šeku prohlédnouti, a že, vyplatí-li šek s padělaným podpisem vydavatelovým, nese škodu z toho povstalou. Jelikož soud odvolací zjistil, že žalobcův podpis na šeku čís. 9 a 10 na prvý pohled nesouhlasí s podpisem v podpisovém sešitě, a přes to byl žalovanou stranou vyplacen, plyne z toho nutně závěr i přes zjištění prvního soudu, že Václav Š. zkoumal oba šeky co do podpisu a nenašel nic podezřelého, že žalovaná strana nezkoumala podpis řádně, jakž bylo její povinností, a že ji tudíž stihá zavinění na tom, že byl padělaný šek vyplacen a vydavateli způsobena škoda 1.000 Kč. Ovšem i žalobce stihá zavinění potud, že zapomněl šek v cizím krámě, že neopatrně šek uschoval, kteroužto okolnost žalobce sám uznal a žalobu z toho důvodu obmezil. Jde tudíž jen o posouzení, či zavinění v souzeném případě jest větší. Odvolací soud dospívá k závěru, že jest tomu tak na straně žalované. Vždyť již samo sebou podle teorie i převalné části praxe pravidlem spadá nebezpečí z falešného neb padělaného šeku na trasáta, kdežto na vydavatele jen, když mu lze vinu přičísti, tedy na tohoto jen výminečně, což má ten účel, by důvěra v šek byla založena a zachována, neboť musila by důvěra v ústav valně trpěti, kdyby vydavatel, majitel konta byl v nebezpečí, že bude povinen falešné neb padělané šeky vyplatiti, i když mu nebude lze vinu přičísti. (Srov. zejména Unger I. c., též Cohn u Endemana III. str. 1165 a v Čas. pro p. srov. XII. str. 122—124.) Tím větší zavinění jest tu, je-li prokázáno zjevné porušení povinnosti řádného a bedlivého a opatrného prohlédnutí podpisů na šecích čís. 9 a 10. Vzhledem k tomu odhaduje odvolací soud zavinění žalobce jen na $\frac{1}{4}$, kdežto zavinění žalované strany na $\frac{3}{4}$, a poněvadž již žalobce žádá náhradu jen $\frac{3}{4}$ způsobené škody, jest jeho požadavek úplně odůvodněným a mělo býti proto obmezené žalobní žádosti vyhověno.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalovaného potud, že uznal žalovaného povinným zaplatiti žalobci jen 500 Kč.

D ů v o d y:

Dovolání vytyká rozsudku odvolacího soudu jen nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Podle § 20 zákona ze dne 3. dubna 1906, čís. 84 ř. zák. stihá škoda plynoucí z výplaty falešného neb padělaného šeku domnělého vydatele falešného nebo vydatele padělaného šeku, pokud těmto osobám lze přičísti vzhledem k falšování neb padělání zavinění nebo pokud bylo falšování neb padělání provedeno jich zaměstnanci, jichž se používá při zacházení se šeky, jinak má nésti škodu šekovník. Odchylná úmluva nemá právních účinků. Zásadně postihuje tedy škoda trasáta, který vyplatil falešný nebo padělaný šek, pokud nelze přičísti domnělému, pokud se týče skutečnému vydateli šeku za-

vinění ve smyslu právě vytčeném, nebo nebyl-li šek zfalšován neb padělán jeho zaměstnanci pověřenými vyřizováním šekových záležitostí. Ale i když se výstavce šeku dopustil zavinění, na př. neuschovav řádně šekové blankety (srov. Pravidla pro šekové řízení poštovního úřadu šekového § 16 odst. 5), neb vyplniv neopatrně šek, čímž usnadnil možnost padělání, není vyloučeno trasátovo ručení za škodu z výplaty šeku falešného neb padělaného, lze-li mu přičísti zavinění při zkoumání pravosti a nezávadnosti šeku, zejména co do správnosti podpisu vydatelova, který trasát musí dobře znáti a pilně, pozorně a opatrně na šeku prohlédnouti. Otázku, koho postihuje škoda při zavinění obou stran, šekový zákon sice neřeší, avšak podle § 1304 obč. zák. ručí každý za škodu podle poměru svého zavinění a, nelze-li poměr ten stanoviti, každý polovicí (srov. Canstein: Der Schek nach österr. Gesetze vom 3. April 1906 str. 116 a 117, Pavlíček: Šek ve vědě a zákonodárství str. 158, 159 a dodatek k tomuto spisu z roku 1906, str. 22). V souzeném případě bylo odvolacím soudem zjištěno, že podpisy výstavce Rudolfa Š-a na šecích čís. 9 a 10 a na podpisovém sešitě jsou zcela různé, nejen svými tahy, nýbrž i tím, že na podpisovém sešitě je napsáno napřed příjmení a pak teprve křestní jméno, kdežto na šecích čís. 9 a 10 je tomu naopak. Jest tedy správným úsudek odvolacího soudu, že šekový úřad nezkoumal podpisy na obou šecích řádně, jak bylo jeho povinností, a že jej stihá zavinění na tom, že falšované šeky byly vyplaceny neoprávněné osobě, čímž výstavci vzešla škoda 1.000 Kč. Ale ani majitel účtu, domnělý vydatel obou závadných šeků, není bez viny, neboť bylo zjištěno, že šekovou knížku zapomněl v cizím krámě, čímž umožnil použití šeků Ferdinandem K-em. Sbíhá se tedy zavinění obou stran a jest použití zásady § 1304 obč. zák. o dělení škody. Poněvadž poměr zavinění nelze přesně určit, postihuje škoda obě strany rovným dílem, při čemž jest vzítí v počet celkovou škodu, jak byla původně zažalována, tedy 1.000 Kč. Ježto žalobce přiznal zásadně i svoje zavinění, které arcí odhadl jen poměrem jedné čtvrtiny ke třem čtvrtinám zavinění žalovaného a z tohoto důvodu omezil již žalobu o 250 Kč, zbývá k jeho tíži ještě další čtvrtina 250 Kč, kdežto na žalovaného připadá druhá polovice, tudíž 500 Kč. Tuto částku i s příslušnými zákonnými úroky jest proto povinen žalobci zaplatiti.

Čís. 9819.

Ručení dráhy (zákon ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák.).

Jde o příhodu v dopravě, odebral-li se průvodčí, upozorniv cestující, že musí vystoupiti, ke dveřím vozu, je za jízdy otevřel a opustil vůz, přestoupiv do vedlejšího vozu. Spoluzaviněním cestujícího jest, že předčasně vystoupil z vozu.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1930, Rv I 1431/29.)